

Documentare în vederea participării la dezbaterile privind introducerea uniformelor școlare în școlile publice din România, organizată de Comisia pentru învățământ a Camerei Deputaților din data de 13.10.2026

Precizăm de la început că ISE nu a realizat un studiu dedicat subiectului reprezentat de introducerea uniformelor școlare.

În Europa, purtarea uniforme este prevăzută într-un act normativ al autorităților centrale doar în Cipru, prin regulamentul de funcționare a școlilor publice din învățământul secundar. În alte sisteme în care uniforma este larg răspândită, precum Regatul Unit, Irlanda sau Malta, decizia revine, de regulă, școlilor.

În continuare, prezentăm principalele rezultate ale unor cercetări și evaluări privind efectele uniforme școlare, cu accent pe echitate, costuri, participare școlară și climatul școlar.

I. O analiză a literaturii de specialitate realizată la Universitatea Otago din Noua Zeelandă (Reidy, 2021), care a inclus 92 de studii publicate între 2000 și 2020 despre efectele uniforme asupra educației și stării de bine a elevilor, a acordat o atenție specială problemelor de echitate și efectelor asupra grupurilor vulnerabile.

Argumentul central al studiului vizează distincția dintre egalitate și echitate. Uniforma reduce „competiția vestimentară”, însă acest beneficiu se păstrează doar pentru elevii ale căror familii își permit uniforma completă. Pentru elevii dezavantajați, uniforma devine o barieră suplimentară: în țările cu nivel de trai mai scăzut (studii din Mongolia, Africa de Sud, Kenya și Ghana), costul ei a fost asociat cu rate mai scăzute de acces și participare școlară, iar în țările bogate (de exemplu, Coreea de Sud și SUA), familiile cu venituri mici sunt afectate de costul uniforme, alocând pentru achiziția acesteia o pondere mai mare din buget. Autoarea vorbește despre un paradox: pentru unii elevi, uniforma creează o barieră în calea educației, deși a fost introdusă tocmai pentru a o înlătura. *Astfel, un instrument gândit să faciliteze accesul la educație ajunge să îl restrângă tocmai pentru elevii cei mai vulnerabili.*

Inechitățile apar și în raport cu diversitatea elevilor. Uniformele fetelor sunt adesea mai scumpe și mai restrictive, iar studiile arată că acestea pot limita activitatea fizică a fetelor în pauze.

O altă constatare este că nu există dovezi științifice care să indice că *uniforma ar îmbunătăți rezultatele școlare sau ar întări sentimentul de apartenență la școală*. Sentimentul de apartenență depinde mai degrabă de un climat școlar suportiv și respectuos.

Pe baza literaturii analizate, autoarea subliniază importanța implicării elevilor în proiectarea uniforme. Concluzia care se desprinde din studiu este că *uniforma poate sprijini echitatea doar dacă este gândită pornind de la nevoile grupurilor vulnerabile*, însă ea nu este intrinsec echitabilă; contează mult accesibilitatea financiară, confortul, flexibilitatea regulilor și respectarea diversității elevilor.

II. Un studiu calitativ desfășurat în șase școli din Scoția (Naven et al., 2019), bazat pe 71 de focus-grupuri cu elevi, a investigat modul în care politicile și practicile școlare pot crea bariere pentru copiii din familii cu venituri reduse.

Rezultatele evidențiază trei mecanisme prin care cerințele privind uniforma pot accentua dezavantajele socio-economice: (a) costurile achiziționării și înlocuirii articolelor vestimentare; (b) persistența diferențelor sociale vizibile prin calitatea îmbrăcăminte și a accesoriilor, chiar și în condițiile uniformizării vestimentare; (c) stigmatizarea și sancționarea elevilor care nu respectă cerințele vestimentare.

Cercetarea a contribuit la fundamentarea unor modificări ale politicilor scoțiene de sprijin financiar, inclusiv introducerea, în 2018, a unui ajutor minim național de 100 GBP pentru îmbrăcăminte școlară, majorat ulterior la 120 GBP pentru elevii din învățământul primar și 150 GBP pentru cei din învățământul secundar (Shanks & McKinney, 2022).

Implicații pentru România: Eventuala introducere a uniforme ar trebui însoțită de măsuri care să asigure accesibilitatea financiară, să prevină stigmatizarea și să evite sancțiunile care limitează participarea școlară din motive economice.

III. O altă cercetare (Shanks & McKinney, 2022), bazată pe analiza reglementărilor din toate cele 357 de școli secundare publice din Scoția și pe politicile de sprijin financiar ale celor 32 de autorități locale, prezintă uniforma școlară drept un cost ascuns al învățământului din Scoția.

Analiza arată că peste 96% dintre școli impuneau uniforma, iar două treimi solicitau sacou. Studiul citează dovezi conform cărora lipsa unora dintre piesele ce țin de uniformă poate determina copiii să absenteze. Chiar dacă există ajutoare financiare publice, sunt semnalate dificultăți pentru familiile pentru care ajutoarele nu acoperă costul sau care depășesc cu puțin pragul de eligibilitate.

IV. Un studiu realizat în Irlanda (Byrne & Delimata, 2026), bazat pe interviuri cu tineri autiști de peste 16 ani și pe un chestionar completat de 353 de părinți și tutori, a analizat inclusiv adaptarea uniforme școlare la nevoile elevilor cu autism și barierele întâmpinate de către aceștia.

Rezultatele au pus în evidență dificultăți senzoriale asociate uniformelor obligatorii, care puteau afecta concentrarea și autoreglarea acestor elevi.

Implicații pentru România: Eventualele reglementări privind uniforma ar trebui să permită adaptări individualizate ale materialelor, croielii și componentelor vestimentare pentru elevii cu sensibilități senzoriale sau alte nevoi specifice.

V. Exemplul evaluării unui program-pilot dintr-un sistem care nu impune uniforma școlară (Charpentier et al., 2026)

În anul școlar 2024–2025, Franța a derulat un experiment privind introducerea unei ținute vestimentare comune în 97 de școli primare și 22 de instituții de învățământ secundar (14 colegii și 8 licee), care s-au oferit voluntar. Ținuta a fost asigurată gratuit familiilor: costul a fost suportat de autoritățile locale, cu o cofinanțare de 50% de la stat, în limita a 100 de euro per elev. Inițiativa a urmărit reducerea diferențelor sociale vizibile, consolidarea coeziunii dintre elevi, combaterea hărțuirii și îmbunătățirea climatului școlar. Evaluarea, realizată de Direcția de evaluare, prospectivă și performanță (DEPP) a ministerului francez al educației împreună cu institutul FORS-Recherche Sociale, a analizat măsura în care introducerea unei ținute comune este asociată cu schimbări pozitive în viața școlară și modul în care este percepută de persoanele implicate. Întrebarea principală la care evaluarea și-a propus să răspundă a fost: *În ce măsură uniformizarea vestimentară contribuie la un mediu școlar mai echitabil, mai incluziv și mai coeziv și ce dificultăți apar în aplicarea acestei politici?*

Principalele rezultate:

În ceea ce privește acceptarea uniformei de către elevi, în cele 12 unități analizate în profunzime (8 școli primare și 4 colegii), 57% dintre elevii din ciclul primar declară că nu le place să poarte ținuta (69% în CM2, echivalentul clasei a IV-a, față de 33% în CP, clasa pregătitoare). La gimnaziu, 63% spun că nu se simt bine în ținută (50% în primul an de colegiu, echivalentul clasei a V-a, față de 71% în ultimul an, echivalentul clasei a VIII-a), iar 62% consideră că nu este potrivită pentru viața lor de elevi.

Referitor la coeziunea socială și la relațiile dintre elevi, studiul constată că, în urma introducerii uniformei:

- judecățile legate de haine au scăzut, dar că dinamica de excludere persistă (Charpentier et al., 2026, p. 45), iar uniforma nu elimină comparațiile sociale, care se pot muta către alte elemente (încălțăminte, haine de exterior, accesorii);
- părinții rămân sceptici cu privire la capacitatea uniformei de a elimina formarea grupurilor închise și judecățile dintre colegi: aproximativ 60% dintre părinți consideră că grupurile închise persistă, iar 58% dintre părinții elevilor de gimnaziu și 64% dintre părinții elevilor din ciclul primar apreciază că ținuta nu împiedică judecățile dintre elevi;
- efectele asupra coeziunii sunt mai ales simbolice și sunt percepute mai favorabil de adulți decât de elevi.

Evaluarea nu oferă dovezi solide că ținuta comună ar fi produs, într-un singur an, îmbunătățiri consistente ale comportamentului elevilor sau ale rezultatelor școlare. Doar 7% dintre directorii școlilor primare raportează o îmbunătățire a rezultatelor elevilor; în schimb, trei din patru directori percep o creștere a sentimentului de apartenență la școală, efect pe care raportul îl consideră însă mai mult proiectat de adulți decât trăit efectiv de elevi.

Concluzia este că uniformizarea vestimentară nu garantează, prin ea însăși, echitatea școlară. Egalitatea aparentă a ținutei nu elimină automat diferențele de resurse, relațiile de putere dintre elevi sau cauzele structurale ale inegalităților educaționale.

Din perspectiva echității, rezultatele sugerează că uniforma ar trebui analizată împreună cu alte măsuri, precum prevenirea bullyingului, combaterea discriminării, sprijinul acordat elevilor vulnerabili și participarea elevilor la deciziile școlii.

În afara studiilor realizate în spațiul european, menționăm și câteva studii cu metodologii riguroase, realizate în SUA:

VI. Primul studiu pe date naționale reprezentative despre efectele uniformei în SUA (Brunsma & Rockquemore, 1998)

Autorii au folosit al doilea val (1990) al National Educational Longitudinal Study, cu date pentru aprox. 5.000 de elevi de clasa a X-a din școli publice și private, comparând elevi din școli în care era implementată uniforma obligatorie cu elevi din școli în care nu există această regulă. Rezultatele arată că nu există un efect direct al purtării uniformei asupra problemelor comportamentale, absenteismului sau consumului de substanțe (tutun, alcool, droguri), iar uniforme nu au fost asociate nici cu factorii care prezic de obicei un comportament dezirabil (pregătire academică, atitudini ale elevilor favorabile școlii). Datele nu susțin,

așadar, ideea că uniformele reduc problemele de disciplină sau îmbunătățesc comportamentul elevilor.

VII. Un studiu longitudinal pe un eșantion național reprezentativ (Ansari et al., 2022)

Studiul a utilizat datele Early Childhood Longitudinal Study (ECLS-K:2011) pentru aproximativ 6.320 de elevi din școli publice și private, urmăriți de la grădiniță până la finalul clasei a V-a. Elevii din școlile cu uniformă obligatorie raportează, în clasa a V-a, o apartenență școlară mai scăzută decât cei din școli fără uniformă; deși efectul este redus, acesta este semnificativ. Studiul nu a identificat efecte ale uniformei asupra comportamentului elevilor (probleme de comportament și abilități sociale, evaluate anual de profesori) și nici asupra frecvenței școlare. Explicația avansată de autori, cu titlu de ipoteză, este că posibilitatea de a-și exprima individualitatea prin vestimentație contribuie la o mai bună conectare a elevului la mediul școlar, la clasă și la grup. Rezultatele sugerează că argumentul coeziunii, cel mai invocat în favoarea uniformei, nu se confirmă pe date longitudinale reprezentative.

VIII. Un studiu realizat în SUA pe datele administrative ale unui district urban mare (Gentile & Imberman, 2012)

Studiul a analizat datele a peste 200.000 de elevi din circa 290 de școli ale unui district urban din sud-vestul SUA, caracterizat printr-o incidență ridicată a sărăciei (59% dintre elevi beneficiau de masă gratuită sau subvenționată) și printr-o pondere mare a elevilor din minorități (59% hispanici și 29% afro-americani). Fiecare școală a decis independent dacă și când introduce uniforma, ceea ce a permis compararea evoluției elevilor înainte și după adoptarea acesteia. Cercetarea nu a identificat efecte ale uniformei asupra rezultatelor școlare și nici asupra abaterilor disciplinare. În schimb, a evidențiat o ușoară îmbunătățire a prezenței școlare în clasele 6–12, mai pronunțată în rândul elevilor din familii cu statut socio-economic redus. În termeni practici, diferența este însă mică, sub o zi pe an școlar.

Din documentarea realizată a rezultat că legislațiile naționale care nu conțin reglementări cu privire la folosirea uniformei școlare în învățământul public pun accent pe autonomia instituțională, permițând școlilor să decidă cu privire la acest aspect prin regulamentele lor interne. Lipsa de obligativitate a uniformei reflectă aplicarea principiului de garantare a accesului gratuit la educație, fără costuri suplimentare, precum cele determinate de achiziția uniformei. Astfel, dacă școala decide că elevii vor purta uniformă, elevii care nu o poartă nu pot fi excluși, în virtutea principiului garantării accesului la educație. În același timp, un alt principiu aplicat în aceste sisteme este cel referitor la libertatea de exprimare a identității elevilor, manifestată în condițiile respectului și bunei conviețuiri școlare (fiind interzisă, de exemplu, purtarea unor haine cu mesaje ofensatoare sau care incită la violență).

Bibliografie

- Ansari, A., Shepard, M., & Gottfried, M. A. (2022). School uniforms and student behavior: Is there a link? *Early Childhood Research Quarterly*, 58, 278–286. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2021.09.012>
- Brunsma, D. L., & Rockquemore, K. A. (1998). Effects of student uniforms on attendance, behavior problems, substance use, and academic achievement. *The Journal of Educational Research*, 92(1), 53–62. <https://doi.org/10.1080/00220679809597575>

- Byrne, D., & Delimata, N. (2026). How autistic young people and the parents/guardians of autistic school-aged children experience school in Ireland. *Irish Educational Studies*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/03323315.2026.2716027>
- Charpentier, A., Louis, J., Andreotti, C., Brunet, F., Kerdodé, M., & Van Hille, J. (2026). *Évaluation des expérimentations du port de la tenue commune à l'École. Résultats d'une enquête statistique et d'une étude monographique* [Evaluarea experimentelor privind purtarea ținutei comune la școală. Rezultatele unei anchete statistice și ale unui studiu monografic] (Document de travail n° 2026-E10, Série études). Direction de l'évaluation, de la prospective et de la performance. <https://www.education.gouv.fr/depp/evaluation-des-experimentations-du-port-de-la-tenue-commune-l-ecole-504773>
- Education (Guidance about Costs of School Uniforms) Act 2021, c. 20 (Regatul Unit). <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/20>
- Gentile, E., & Imberman, S. A. (2012). Dressed for success? The effect of school uniforms on student achievement and behavior. *Journal of Urban Economics*, 71(1), 1–17. <https://doi.org/10.1016/j.jue.2011.10.002>
- Naven, L., Egan, J., Sosu, E. M., & Spencer, S. (2019). The influence of poverty on children's school experiences: Pupils' perspectives. *Journal of Poverty and Social Justice*, 27(3), 313–331. <https://doi.org/10.1332/175982719X15622547838659>
- Reidy, J. (2021). Reviewing school uniform through a public health lens: Evidence about the impacts of school uniform on education and health. *Public Health Reviews*, 42, Article 1604212. <https://doi.org/10.3389/phrs.2021.1604212>
- Shanks, R., & McKinney, S. J. (2022). Cost and affordability of school uniform and child poverty. *Scottish Educational Review*, 54(1), 26–48. <https://doi.org/10.1163/27730840-54010003>